

Trondheim, 22. april 2026

Opplæring i
PLAN
for politikarar
2023-2027

Eli Mette Finnøy

Marte Berild Hjelle

Hanne Falch Kristoffersen

Statsforvaltaren i Møre og Romsdal

Møre og Romsdal
fylkeskommune

Distriktsenteret
Kompetansesenter for distriktsutvikling

«Fylkeskommunen, sammen med andre aktører, kan og bør utgjøre et lag rundt distriktskommuner i fylket, for å styrke og veilede dem i planlegging, oppgaveløsning og utviklingsarbeid»

- Fylkeskommunes oppdragsbrev 2026 (s. 4)

Korleis kan politisk styring i større grad skje gjennom det kommunale plansystemet, framfor å styre gjennom behandling av enkeltsaker?

- Opplæring i plan for politikarar -

DIGITALT

Kommunane kan sjølv plukke og bruke det materiellet som passar dei

TETT PÅ

Tverrfagleg kompetanseteam i jamleg
kontakt med kommunane

Gjere noko
nytt og annleis

Tettare dialog med
kommunane

Dyktiggjere
kommunestyret som
planmyndigheit

Frå enkeltsaker til
heilskapleg forståing

Samarbeid

Satsing – Opplæring i plan for politikarar

Prioritere

5 utvalde kommunar
Heile kommunestyreperioden

Struktur

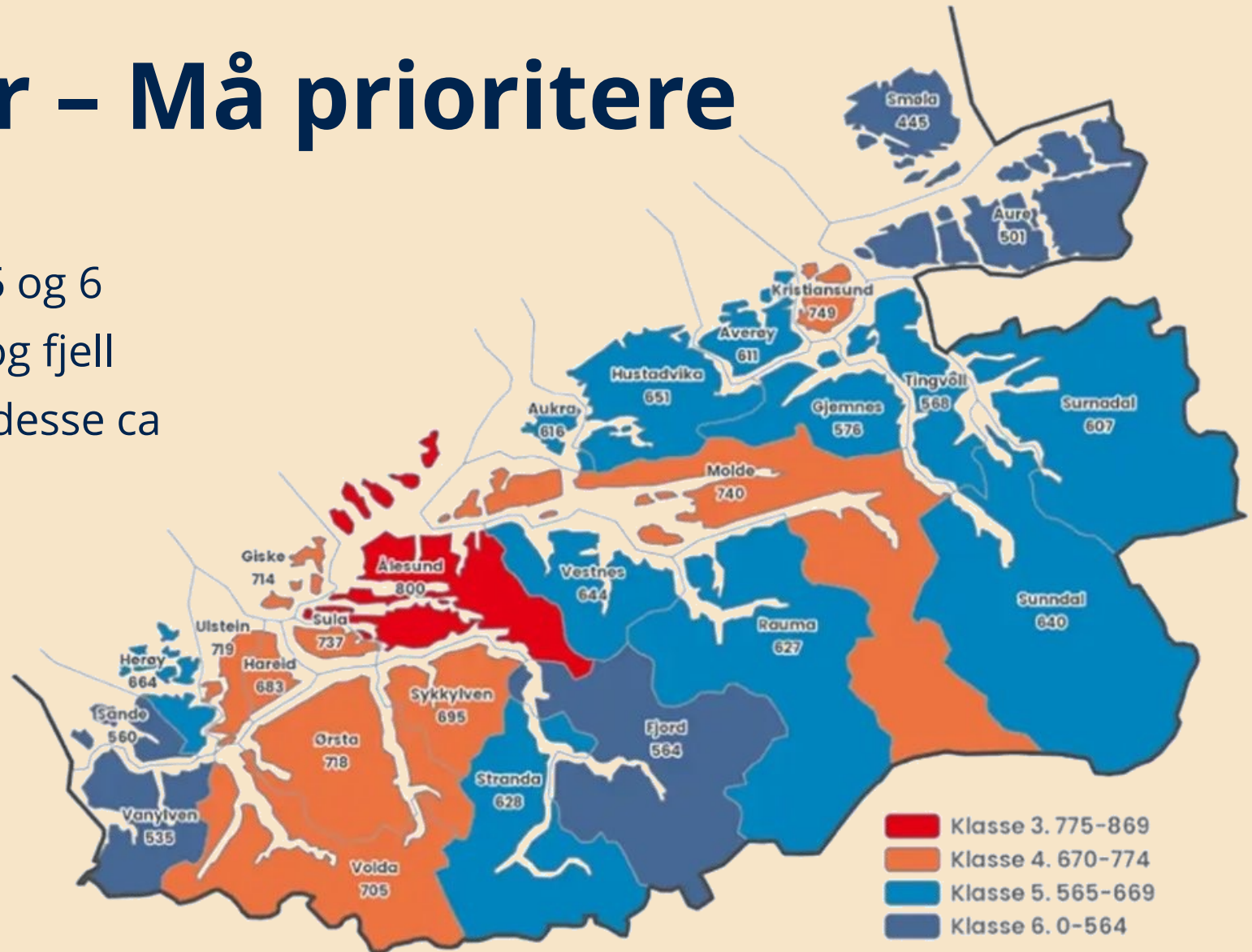
Faste møte med administrativ og politisk leiing
Årlege verkstader og felles samling
Strukturert samarbeid
Dokumentasjon og læring undervegs

Fleksibilitet

Erfaringsbaserte arbeidspakkar
Utvikle samarbeid og relasjonar
Skreddarsaum og tilpassing undervegs

27 kommunar – Må prioritere

- 17 kommunar i sentralitet 5 og 6
- Topografi prega av fjordar og fjell
- 1200 plansaker per år – av desse ca 900 dispensasjonssaker

Følgjeforskning: Tre funn

- Oppfølginga (Tett på) har gitt kommunane auka bevisstheit om samanhengen mellom plan, økonomi og avgjerdsprosessar
- Forholdet mellom statsforvaltar og fylkeskommune er i bevegelse
- Kommunane beskriv dei tre aktørane som eitt, samla lag

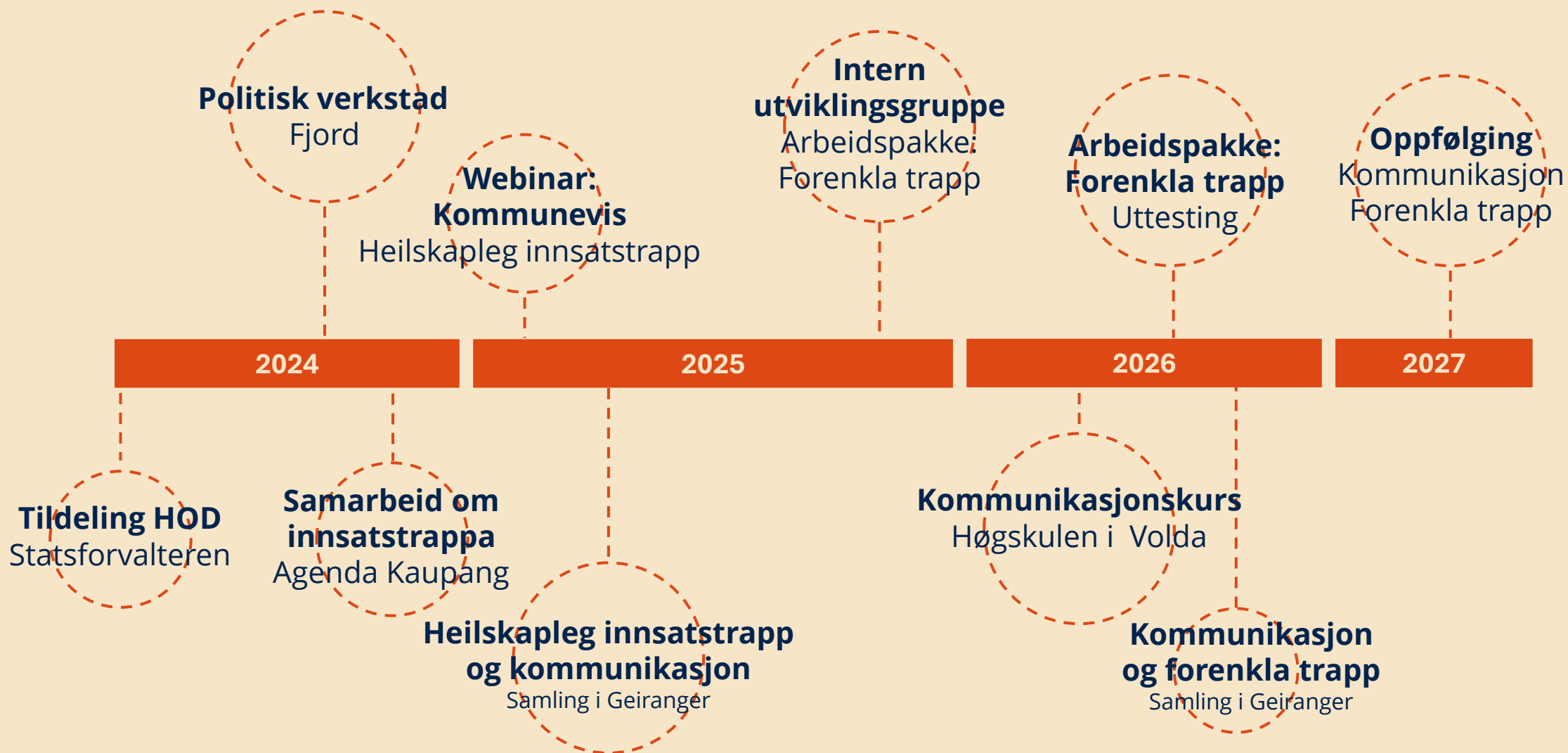

Det er heilt avgjerande at dei er eit samla lag. Desse fragmenterte bitane slit vi nok med! At dei kan hjelpe oss i fellesskap – at dei kan møte oss samla, det er helt naudsynt.

Intervjudeltakar, «Tett på», Møre og Romdal

Oxford Research, undervegsnotat, s. 9

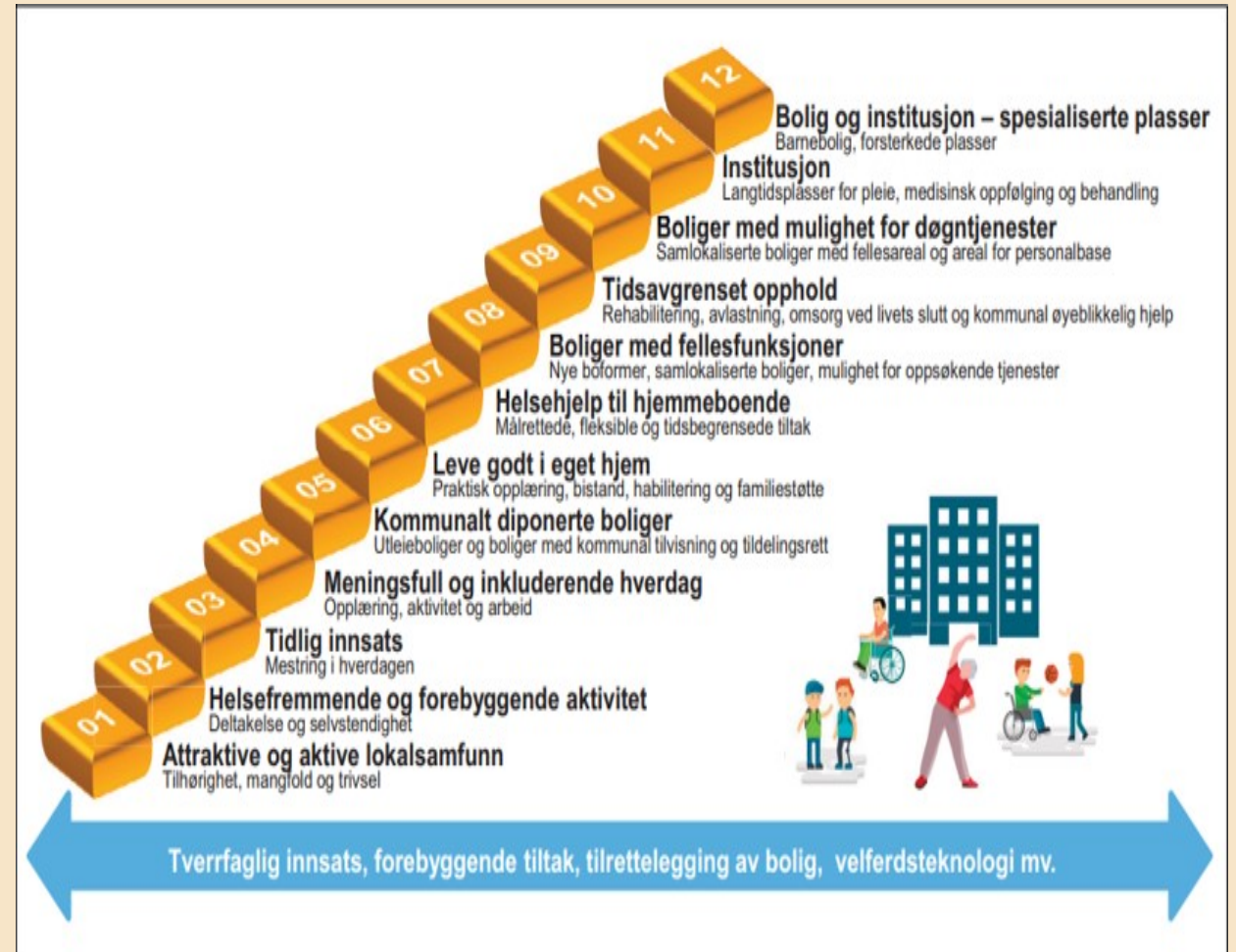
Fra «HOD-prosjekt» til forenkla innsatstrapp

Frå Helsepersonellkommisjonens NOU 2023:4

Tid for handling

- **Innsatstrappa synleggjer** heilskapleg planlegging av **alle tenesteområde i kommunen**
- **styrke dei lågare trinna på førebygging og meistring**
- **bidreg til å utsette, og redusere behov for ressurskrevjande kommunale helse- og omsorgstenester som ligger øvst i trappa**

Kommunikasjon og forenkla innsatstrapp

Erfaringsbaserte arbeidspakkar

Eit eksempel:

Brukast av kommunar som ønska å jobbe med kommunikasjon rundt forventningsskapet og politiske prioriteringar

- Film: Førebygging og folkehelse
- Generelle visualiseringar av trappa i en sjølvforklarande PP
- Anbefalingar, moglegheiter og eksempel

INNSATSTRAPPA

Ei trappesyning

Felles kommunikasjonsmodell som gjer felles omgrep

Trappa ein modell for å:

- Synleggjere samanhengar i kommunen sine tilbod gjennom heile livsløpet
- Få ein meir heilskapleg og tydeleg kommunikasjon internt i kommuneorganisasjonen og ut mot innbyggjarane
- Gjere politiske val meir forståelege for innbyggjarane

Fagfolk, kvalitet og økonomi blir morgondagens manglar....

Innsatstrappa viser kommunen sin tenesteinnsats.

Fokus på dei lavare trinna kan utsette eller redusere behovet for ressurskrevande tenester.

Kan synleggjære ressursbruk både av personell og økonomi

**Institusjon og
barnebustader**

12. Bustad og Institusjon – Spesialiserte plassar

11. Institusjon

**Individretta tenester
og bustadvariasjon**

10. Bustader med moglegheit for døgntenester

9. Tidsavgrensa opphald i institusjon

8. Bustader med fellesfunksjonar

**Tidleg innsats og
egenmeistring**

7. Helsehjelp til heimebuande

6. Leve godt i eigen heim

5. Kommunalt disponerte bustader

**Førebygging
og folkehelse**

4. Meiningsfull, sosial og inkluderande kvardag

3. Meistring i kvardagen

2. Helsefremjande og førebyggande aktivitet

1. Attraktive og aktive lokalsamfunn

4 TRINNSTRAPPA

Ei forenkla trappesyfaring

**Institusjon og
barnebustader**

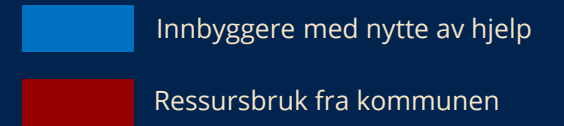
**Individretta tenester
og bustadvariasjon**

**Tidleg innsats og
egenmeistring**

**Førebygging og
folkehelse**

Drømmescenario

Type hjelp:

Førebygging og folkehelse

Tidleg innsats og eigenmestring

Individretta tenester og bustadvariasjon

Institusjon og barnebustader

Konsekvensen av prioriteringar

Sonen Iver, 8 år

Utfordringar:

- skrive og lesevanskar
- blir mobba ein del

**Ingen tar tak i mobbinga.
Iver har det ikkje trygt og
godt på skulen.**

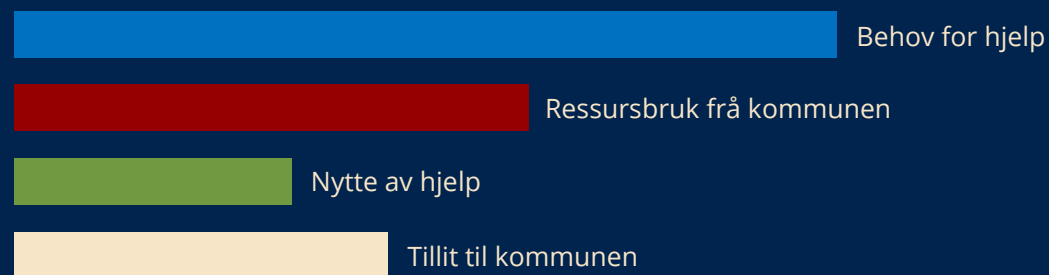
Type hjelp:

Førebygging og folkehelse

Tidleg innsats og eigenmestring

Individretta tenester og bustadvariasjon

Institusjon og barnebustader

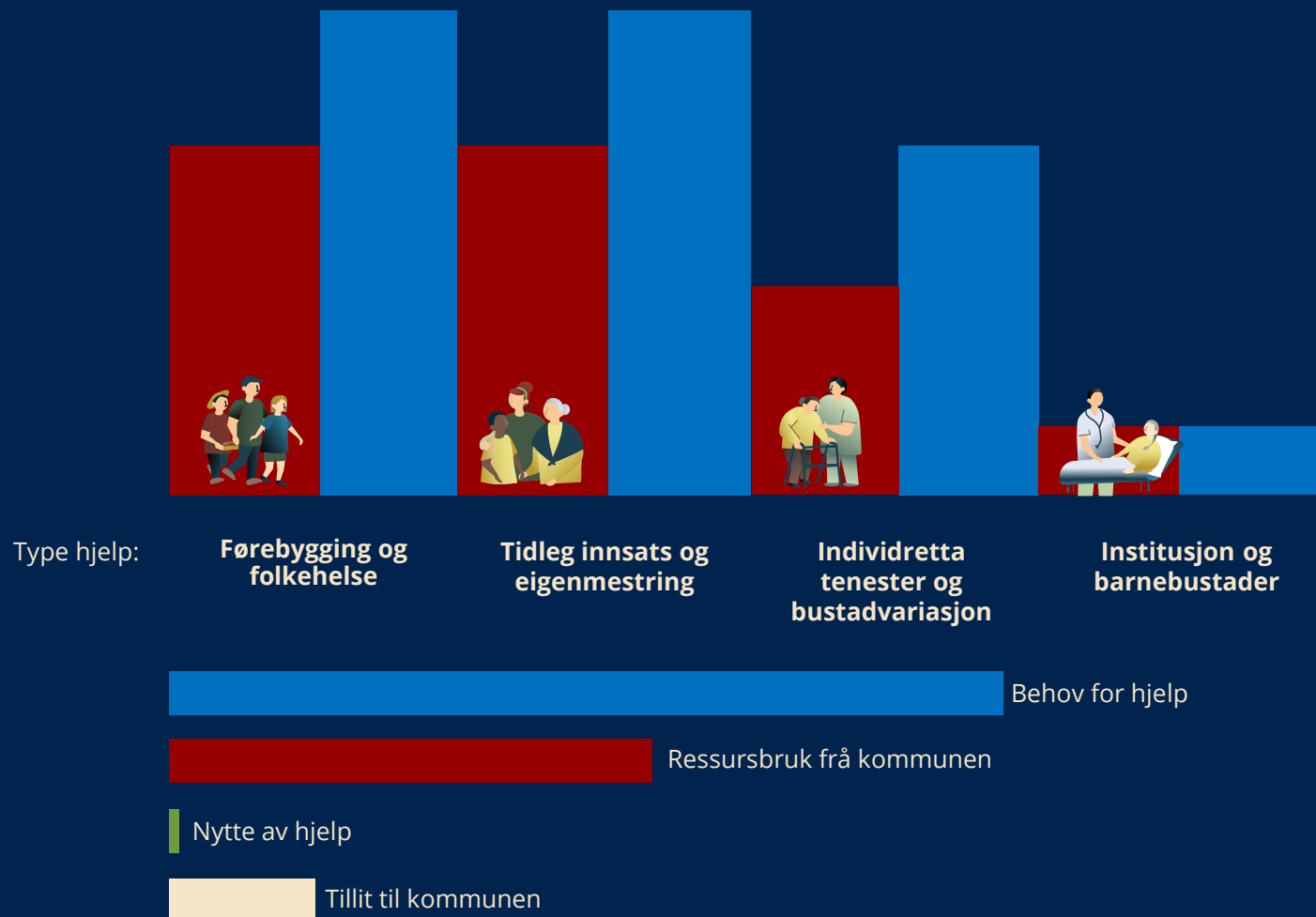
Konsekvensen av prioriteringar

Sonen Iver, 13 år

Utfordringar:

- skrive og lesevanskar
- blir mobba ein del

Han får ikkje tilrettelagt undervisning. Han trivs ikkje, og brukar mykje energi på å komme seg gjennom skoledagen. Blir meir og meir utanfor i alt.

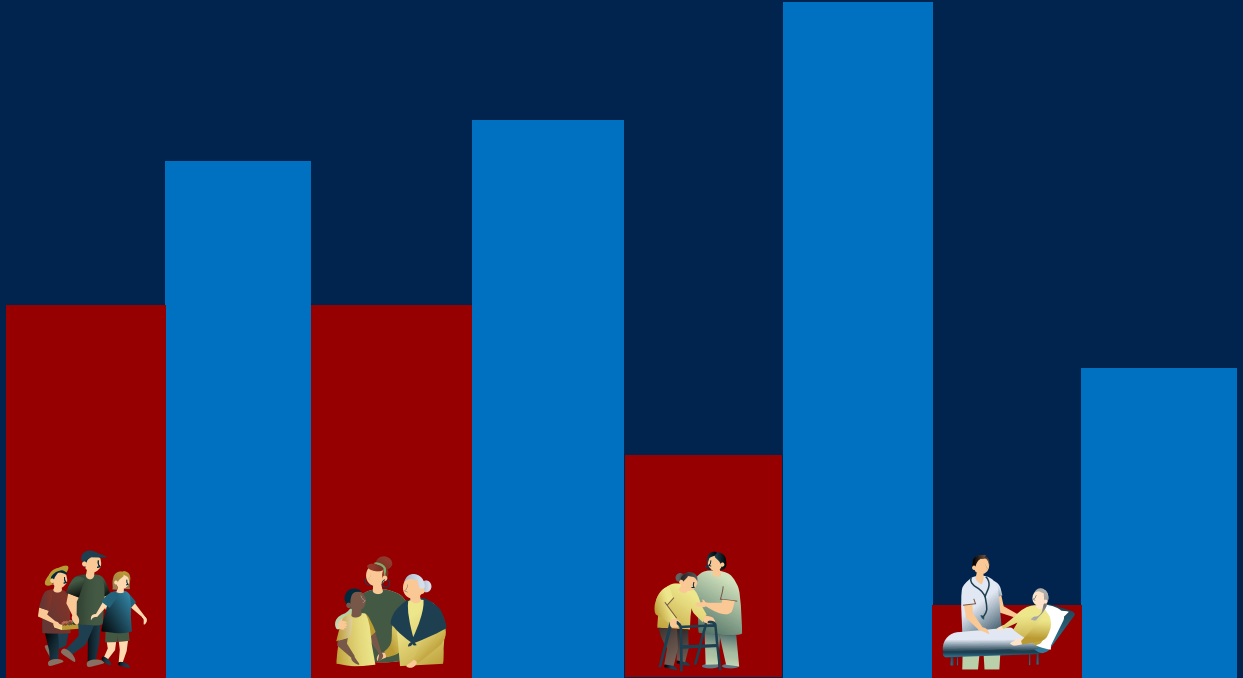
Konsekvensen av prioriteringar

Sonen Iver

Utfordringar:

- skrive og lesevanskar
- blir mobba ein del

Dermed fell han utanfor og risikerer å utvikle alvorlege psykiske og fysiske plager.

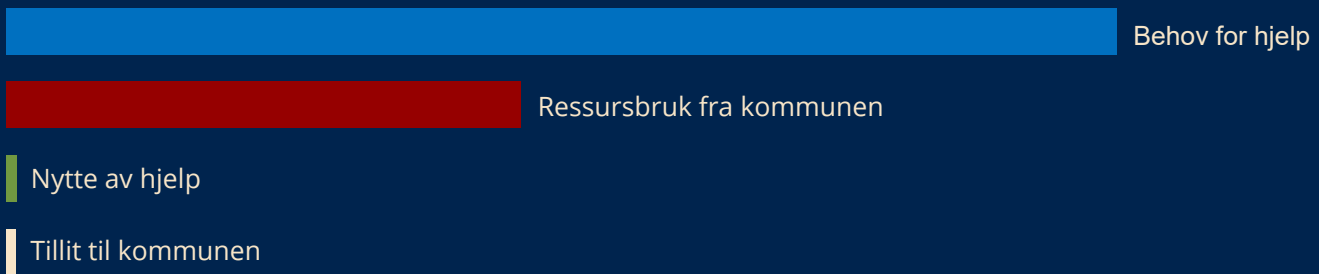
Type hjelp:

Førebygging og folkehelse

Tidleg innsats og eigenmestring

Individretta tenester og bustadvariasjon

Institusjon og barnebustader

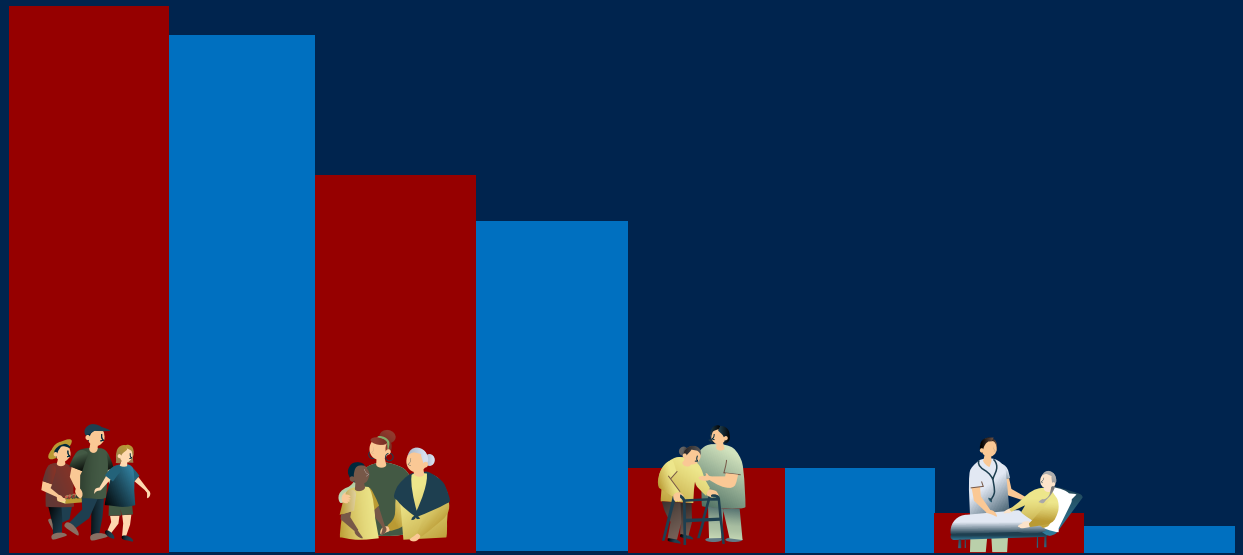
Konsekvensen av prioriteringar

Sonen Iver, 8 år

Utfordringar:

- skrive og lesevanskar
- blir mobba ein del

Systemisk arbeid på skolen og laget rundt barnet er aktivert. Det blir satt inn ein tidleg innsats for å gje Iver meistring og hindre utanforskap.

Type hjelp:

Førebygging og folkehelse

Tidleg innsats og eigenmeistring

Individretta tenester og bustadvariasjon

Institusjon og barnebustader

Behov for hjelp

Ressursbruk fra kommunen

Nytte av hjelp

Tillit til kommunen

Konsekvensen av prioriteringar

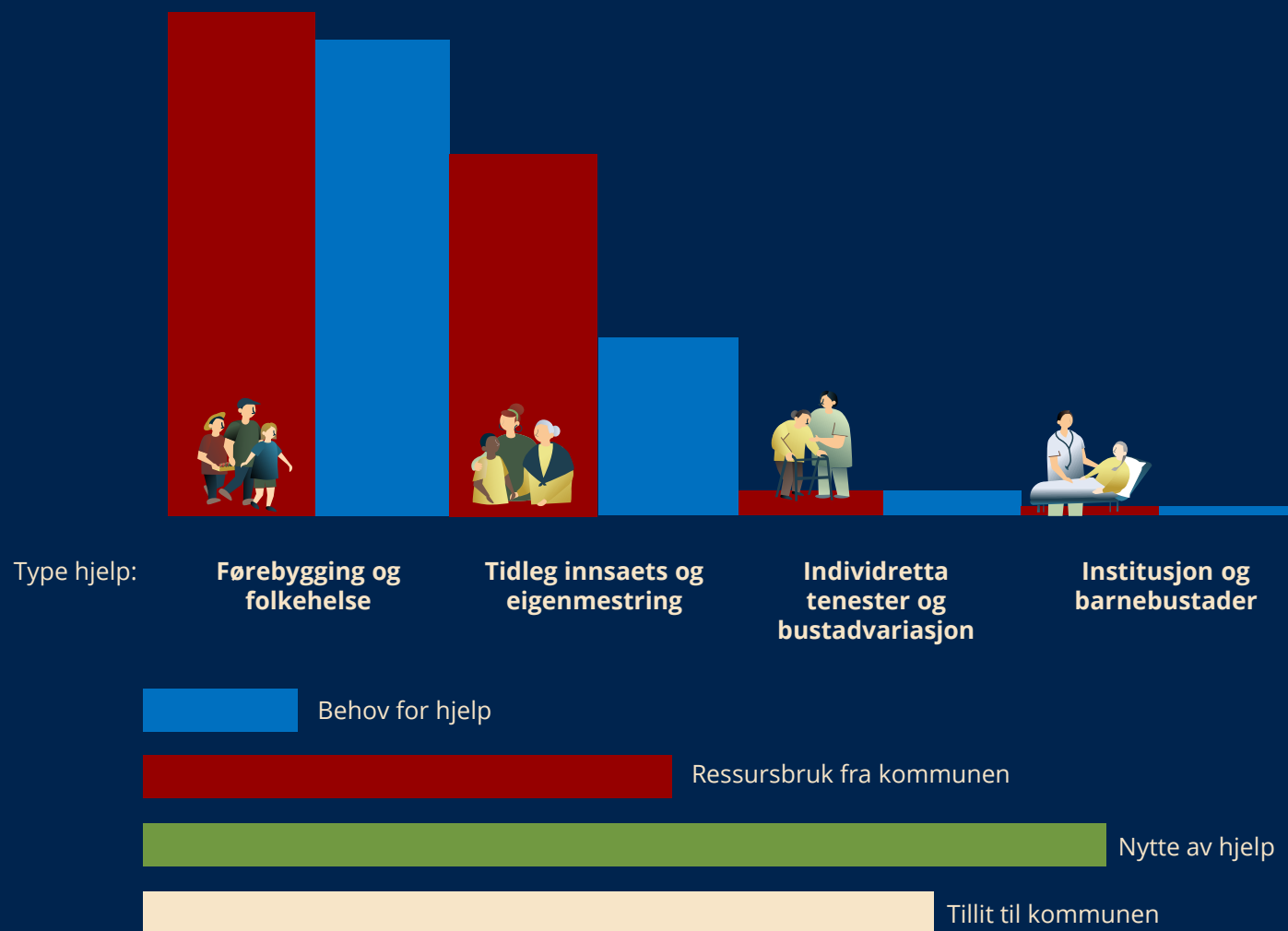
Sonen Iver, 13 år

Utfordringar:

- skrive og lesevanskar
- blir mobba ein del

Han trivst og presterar betre.
Han får overskot til å delta på
fritidsaktivitetar, og får eit
betre sosialt liv.

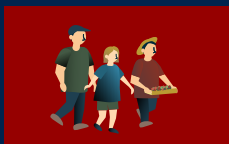
Ved å hindre utanforskap blir
sjansen også mindre for
psykiske og fysiske utfordringar
seinare i livet.

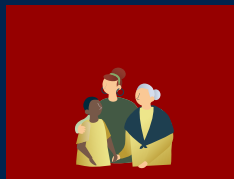
LIVSLØP

Uten særleg førebygging og tidleg innsats

Førebyggende og tidleg innsats som gjer tilbod til mange

Førebygging og folkehelse

Tidleg innsats og egenmeistring

Individretta tenester og bustadvariasjon

Institusjon og barnebustader

Førebygging og folkehelse

Tidleg innsats og egenmeistring

Individretta tenester og bustadvariasjon

Institusjon og barnebustader

Behov for hjelp

Ressursbruk

Nytte av hjelp

Tillit til kommunen

Behov for hjelp

Ressursbruk fra kommunen

Nytte av hjelp

Tillit til kommunen

Fjord
kommune

PAUSE

Gruppearbeid

Korleis vil de gå fram for å rettleie kommunar som står i omstilling på ein god måte?

Førebuing

Lillevik kommune er eit eksempel på ein fiktiv, men realistisk distriktskommune med store utfordringar, sprikande forventningar og naudsynt omstillingsbehov.

Lillevik kommune

Oppgåve 1 (20 min)

De sitt no i kommunestyret i Lillevik kommune. Innbyggjarane har ønskjer og forventningar til tenestetilbodet som det er utfordrande å møte med kommunen sine tilgjengelege ressursar og framtidsutsikter.

1. Kva har de som politikarar behov for å vite noko om for å ta innover dykk utfordringsbiletet på ein realistisk og god måte?
2. Korleis kan de som politikarar nytte forenkla innsatstrapp for å prioritere mot naudsynt omstilling?

Oppgåve 2 (30 min)

Som rådgivarar skal de arrangere ein politisk verkstad i Lillevik kommune. Omstillingsbehovet er som kjent stort, og de har fått innpass i kommunestyret til å gjennomføre eit 3 timars opplegg med hovudtema helse og omsorg inn i overordna planarbeid.

3. Korleis rigge ein god verkstad for kommunen?

- Kven må med?
- Kva bidreg dei inn med?
(Kven frå laget rundt på regionalt nivå må med – aktørar og spesifikk fagkompetanse)

4. Kva diskusjonar er det ønskeleg at politikarane sett i gang?

- Planlegg innleiande temainnlegg (Lag ein enkel disposisjon) som kan sette i gang dei ønska drøftingane som bidreg til naudsynte erkjenningar hos politikarane (Ta utgangspunkt i deltakarane de har peika på i førre spørsmål)
- Korleis vil de bruke forenkla innsatstrapp i dette?

OPPSUMMERING

Join at menti.com | use code 4934 3579

Mentimeter

Menti

My first word cloud

Select which slide to add

What are you hoping to get out of this meeting?

Kva ser du som den største oppsida med å samarbeide i tråd med "Tett på"?

menti.com
4934 3579

Waiting for participants

Refleksjon i gruppene (2 min)

- Kva er første steg for å få til eit liknande samarbeid hos dykk?

Takk!

eli.mette.finnoy@statsforvalteren.no

hanne.kristoffersen@kdu.no

marte.berild.hjelle@mrfylke.no

Statsforvaltaren i Møre og Romsdal

Møre og Romsdal
fylkeskommune

Distriktsenteret
Kompetansesenter for distriktsutvikling